

«Κι όμως, κινείται...»

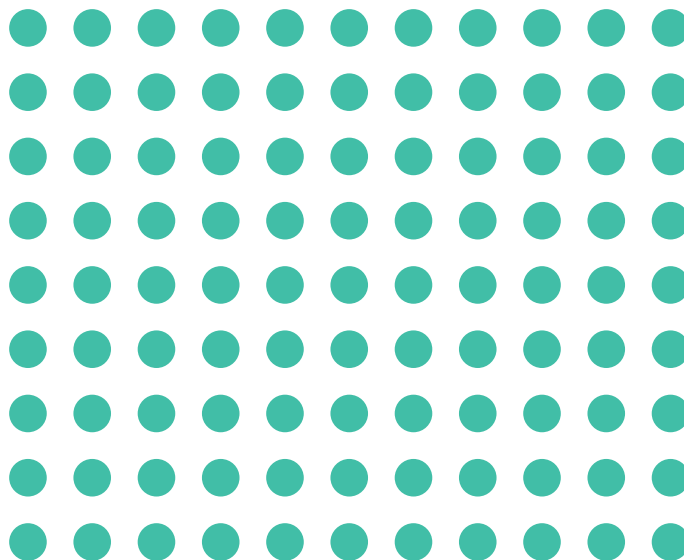
Εκπαιδευτικό υλικό

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Διατμηματική Επιτροπή
της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ
για τις μικρότερες ηλικίες της νεολαίας

Σκίτσα
Πάνος Ζάχαρης
Κωνσταντίνος Ρουγγέρης

Ιστορία του ανθρώπου και των κοινωνιών του...

Φαντασία ή γνώση;
Παραμύθι ή επιστήμη;

Με το βιβλίο αυτό θα ταξιδέψετε σε άλλες εποχές, κοντινές και μακρινές! Θα ταξιδέψετε στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον! Θα βρείτε απαντήσεις στις πιο δύσκολες ερωτήσεις!

Σκοπός του βιβλίου είναι να εξηγήσει με εύληπτο τρόπο στα παιδιά τον τρόπο με τον οποίο σχηματίστηκαν οι πρώτες ανθρώπινες κοινωνίες, πώς αυτές εξελίσσονται, προχωρούν και αλλάζουν εδώ και χιλιάδες χρόνια μέχρι και σήμερα. Και γιατί όχι; Πώς θα μοιάζουν αύριο.

Ηλικίες: 9+ χρονών

Μήνυμα προς γονείς και εκπαιδευτικούς

Το βιβλίο *Κι όμως, κινείται...* απευθύνεται σε παιδιά των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού και του Γυμνασίου, σε γονείς που έχουν παιδιά σε αυτές τις ηλικίες, όπως και σε εκπαιδευτικούς που προτιμούν το μάθημα «εκτός ύλης»... Σκοπός του βιβλίου είναι να εξηγήσει με εύληπτο τρόπο στα παιδιά πως σχηματίστηκαν οι πρώτες ανθρώπινες κοινωνίες και πώς αυτές εξελίσσονται, προχωρούν και αλλάζουν εδώ και χιλιάδες χρόνια μέχρι και σήμερα. Και γιατί όχι; Πώς θα μοιάζουν αύριο.

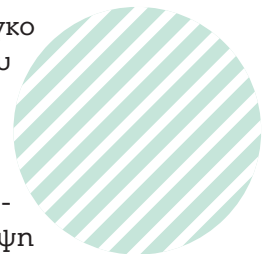
Τα παιδιά σε αυτές τις ηλικίες έχουν ήδη ξεκινήσει να προβληματίζονται:

- ▶ Πώς φτιάχτηκε ο άνθρωπος;
- ▶ Πώς ζούσε χιλιάδες και εκατοντάδες χρόνια πριν;
- ▶ Πώς θα ζει σε κάποια χρόνια από σήμερα;

Αναζητούν επίμονα πειστικές απαντήσεις. Στην αναζήτησή τους αυτήν προσπαθούμε να ανοίξουμε δρόμους για εξερεύνηση και ανακάλυψη νέων γνώσεων.

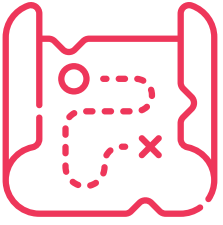
Ξέρουμε πως στην αναζήτησή τους αυτήν τα παιδιά δεν είναι μόνα. Η διαπαιδαγώγηση είναι μια διαδικασία κοινωνική με την πιο πλατιά έννοια της λέξης. Αν ρίξει κανείς μια ματιά στα σχολικά βιβλία της Ιστορίας του Δημοτικού, καταλαβαίνει την αντιεπιστημονική αφετηρία και προσέγγισή τους. Εκατοντάδες σελίδες στις οποίες κυριαρχούν ο όγκος των πληροφοριών, οι χρονολογίες, τα ονόματα και οι στρυφνές έννοιες. Μπορεί φαινομενικά να έχουμε ξεπεράσει την αντίληψη ότι τα πάντα στην Ιστορία κινούνται με βάση τις αποφάσεις ενός ηγέτη, όμως, ακόμα κι όταν γίνονται αναφορές στις κοινωνικές ομάδες που έζησαν και έδρασαν σε κάθε εποχή, ο μαθητής δε βοηθιέται να αποκτήσει τη σύνδεση των γεγονότων, ποια είναι τα συμφέροντα κάθε κοινωνικής ομάδας που οδήγησαν την Ιστορία. Ολόκληρη η ιστορία της ανθρωπότητας έως σήμερα διαιρείται με βασικό κριτήριο τον τρόπο οργάνωσης και άσκησης της εξουσίας των κυρίαρχων τάξεων, μακριά από την ανάδειξη και μελέτη στοιχείων της εξέλιξης της ανθρώπινης εργασίας, κυρίως, όμως, μακριά από τις σχέσεις που διαμορφώνουν οι άνθρωποι μέσα στην παραγωγική διαδικασία. Το παραπάνω πλαίσιο συμπληρώνει και η συνολική παρουσία της θρησκείας από τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού (θρησκευτικές γιορτές, προσευχή από τον παιδικό σταθμό, μάθημα θρησκευτικών κ.ά.). Άμεσα και έμμεσα καλλιεργείται η αποδοχή μιας ανώτερης δύναμης που καθορίζει και καθορίζει ακόμα τα πάντα γύρω μας.

Βάζουμε τα θεμέλια του ορθολογικού, διαλεκτικού τρόπου σκέψης, που δεν μπορεί παρά να ακουμπήσει στην ολοκληρωμένη και σωστή κατανόηση του κόσμου που μας περιβάλλει, της ανθρώπινης κοινωνίας στην οποία ανήκουμε. Αντιστεκόμαστε στις εύκολες απαντήσεις και στον όγκο των ασύνδετων, αντιφατικών ή αμφιλεγόμενων πληροφοριών, που είναι εύκολα προσβάσιμες από τα περισσότερα παιδιά σήμερα. Πατάμε πάνω στην ανάγκη και τη δίψα των ίδιων των παιδιών αυτών των ηλικιών να γνωρίσουν τον κόσμο όπως είναι κι όχι ανάποδα. Στοχεύουμε να καλλιεργήσουμε την αγάπη και ορισμένες χρήσιμες συνήθειες για το σωστό διάβασμα. Παίρνουμε υπόψη μας τα σύγχρονα ερεθίσματα των παιδιών. Αξιοποιούμε τη δύναμη της εικόνας. Πλαισιώνουμε το βιβλίο με πρωτότυπα παιχνίδια, που βοηθούν στην περαιτέρω εξοικείωση και αφομοίωση των βασικών εννοιών και θεμάτων που παρουσιάζονται στις σελίδες του. Σε κάθε περίπτωση, θέλουμε να ξεχωρίσει η υπεροχή και η ικανότητα του κειμένου να μεταδώσει στα παιδιά τη συσσωρευμένη γνώση που υπάρχει.

Παρουσίαση του βιβλίου

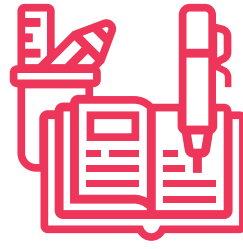
Το βιβλίο αυτό που κρατάς στα χέρια σου...

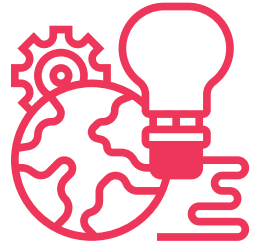
Είναι το εισιτήριό σου για το μεγάλο ταξίδι στην ιστορία του ανθρώπου. Πάρε θέση κάπου αναπαυτικά, δέσε τη ζώνη σου και διάβασέ το από την αρχή ως το τέλος.

Είναι η ευκαιρία σου να επισκεφτείς όποια ή όποιες από τις στάσεις αυτού του ταξιδιού εσύ θέλεις. Θα δεις ότι κάθε κεφάλαιο που διαβάζεις λειτουργεί σαν ένα είδος «χρονομηχανής» και θα σε ταξιδέψει αμέσως στην εποχή που αναφέρεται.

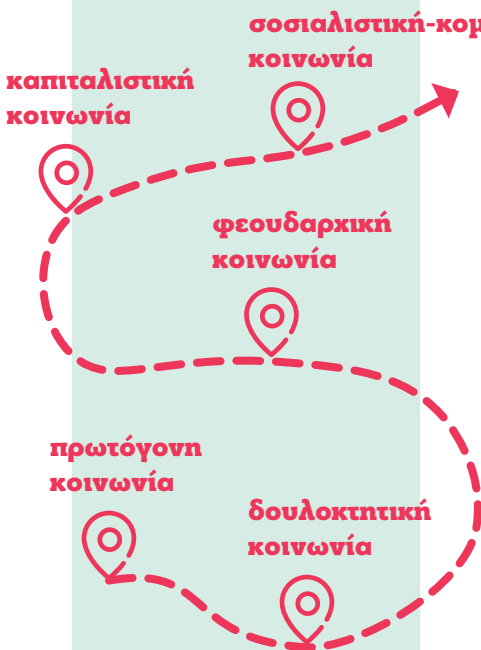

Είναι ο πολύτιμος βοηθός σου. Κάθε φορά που θα ακούς κάτι στο σπίτι, στο σχολείο ή αλλού για τον άνθρωπο και την ιστορία του, μπορείς να ξαναγυρίζεις σε αυτό και να διαβάζεις το αντίστοιχο κεφάλαιο.

Προσπαθεί να σου δώσει απαντήσεις. Η ιστορία του ανθρώπου και της κοινωνίας στην οποία ζεις μπορεί να είναι εντυπωσιακή σαν παραμύθι, αλλά είναι και αληθινή γνώση, όπως η επιστήμη. Ακριβώς αυτό, λοιπόν, το πού στηρίζονται οι γνώσεις μας μπορείς να διαβάσεις στο **Α΄ Μέρος** του βιβλίου.

Και μην ξεχάσεις να παίξεις ξανά και ξανά με τα πρωτότυπα παιχνίδια που το συνοδεύουν και να δοκιμάσεις τις γνώσεις σου!

Χωρίζει την ιστορία των ανθρώπινων κοινωνιών σε κάποιες μεγάλες περιόδους και τις περιγράφει μία προς μία στο **Β΄ Μέρος** του βιβλίου.

Στο ξεχωριστό κεφάλαιο για καθεμιά από αυτές τις περιόδους μπορείς να βρεις:

Πώς δούλευε ο άνθρωπος και εξασφάλιζε την επιβίωσή του.

Τι εργαλεία χρησιμοποιούσε.

Ποιες ήταν οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων κάθε κοινωνίας.

Ακόμα να γνωρίσεις:

Την τέχνη κάθε εποχής.

Ποιες μεγάλες προσωπικότητες ξεχώρισαν.

Πώς ζούσαν τα παιδιά και οι νέοι.

Και βέβαια, πώς περνούσε η ανθρωπότητα από τη μία κοινωνία στην άλλη.

Η ιστορία του Σύμπαντος

Στη αρχή, η Γη ήταν όλη λάθος και χρειάστηκε πολύς κόπος για να γίνει πιο κατοικήσιμη. Δεν υπήρχαν γέφυρες για να περνάς τα ποτάμια. Δεν υπήρχαν μονοπάτια για ν' ανεβαίνεις στα βουνά. Ήθελες να καθίσεις; Ούτε ίχνος από παγκάκι. Έπεφτες κάτω από τη νύστα; Δεν υπήρχε κρεβάτι. Δεν είχες παπούτσια, ούτε μπότες για να μη γδέρνεις τα πόδια σου. Αν δεν έβλεπες καλά, δεν έβρισκες γυαλιά. Δεν υπήρχαν μπάλες για να παίξεις ποδόσφαιρο, έλειπε η κατσαρόλα και η φωτιά για να βράσεις τα μακαρόνια ή, μάλλον, αν καλοπρόσεχες, έλειπαν και τα ζυμαρικά. Δεν υπήρχε ίχνος από τίποτα. Μηδέν από μηδέν, μηδέν, που λένε. Μόνο άνθρωποι υπήρχαν, με δυο χέρια για να δουλεύουν, κι έτσι στάθηκε δυνατό να διορθωθούν τα πιο μεγάλα λάθη. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη ένα σωρό για διόρθωμα.

Εμπρός, λοιπόν, ανασκουμπωθείτε, υπάρχει μπόλικη δουλειά για όλους!

Τζάνι Ροντάρι,
«Ιστορία του Σύμπαντος», Παραμύθια από το τηλέφωνο,
(μτφρ.: Άννα Παπασταύρου, επιμ.: Θεωρής Τσώλης),
σελ. 163, εκδ. Μετοίχιμο, Αθήνα, Μάης 2011.

Γιατί η Γη
ήταν όλη
λάθος;

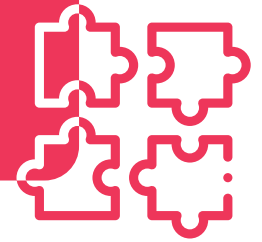
Πώς διόρθωσαν
οι άνθρωποι τα
πιο μεγάλα
λάθη;

Σήμερα, τι λάθη έχει
ο κόσμος μας;

Νέος πλανήτης, Κωνσταντίν Γιούν, 1921.

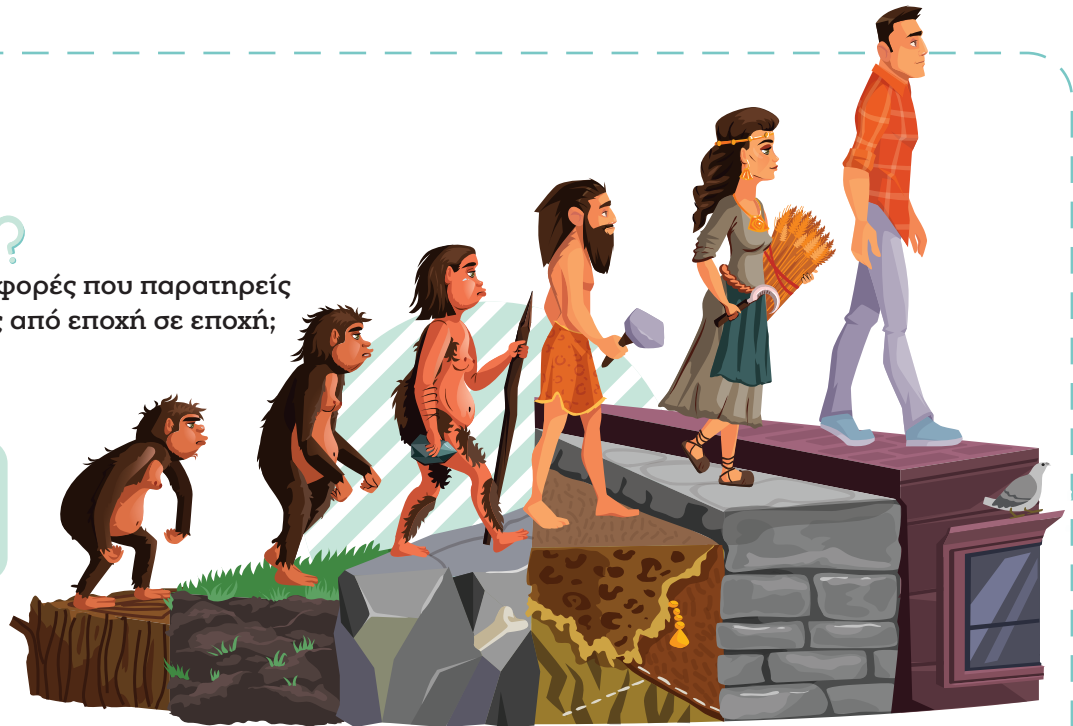
δραστηριότητα

* 1

Ποιες είναι οι διαφορές που παρατηρείς στους ανθρώπους από εποχή σε εποχή;

Extra tip
Παρατήρησε τα σκαλοπάτια στα οποία στέκονται.

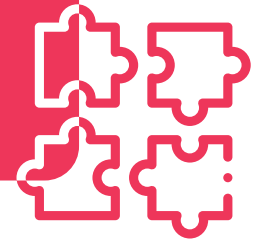
Ποιοι ήταν οι λόγοι, οι αιτίες που άλλαξαν το ανθρώπινο είδος στο πέρασμα των χρόνων; Τι μεταβολές έφεραν; Ο κάθε άνθρωπος άλλαζε μόνος του, ανεξάρτητα από το περιβάλλον του και τους άλλους ανθρώπους;

Ποια δύναμη κινεί αυτές τις αλλαγές; Εξαρτώνται από τον ίδιο τον άνθρωπο ή όχι; Θα υπάρξουν και νέες αλλαγές; Μπορούμε να τις προβλέψουμε;

Τα ερωτήματα αυτά τα απαντά μια σειρά επιστημών που μελετούν την εξέλιξη του ανθρώπου ως βιολογικού και κοινωνικού όντος.

Ας κυλήσουμε τον τροχό... να κινήσει η Ιστορία προς τα μπρος!

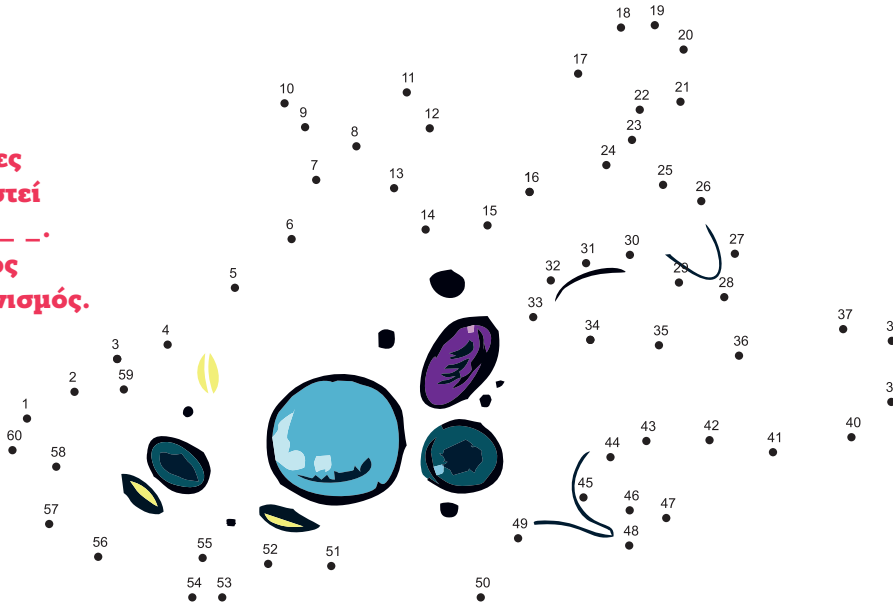

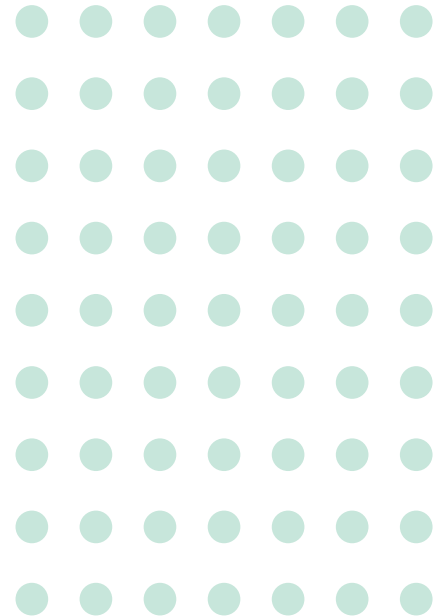
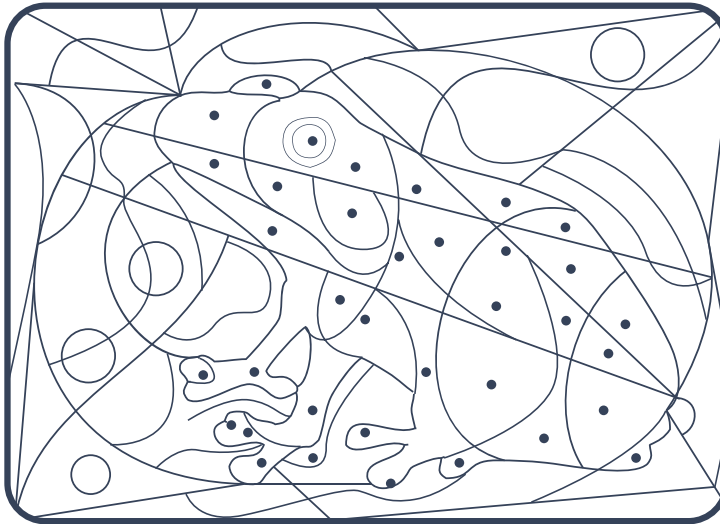
Στον πλανήτη Γη η ζωή
εξελισσεται συνεχώς...

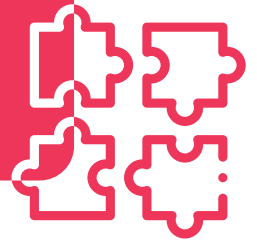
δραστηριότητα
βιβλίου
#1 * 2

Ένωσε τις τελείες
και θα σχηματιστεί
μια -----.
Υπήρξε ο πρώτος
ζωντανός οργανισμός.

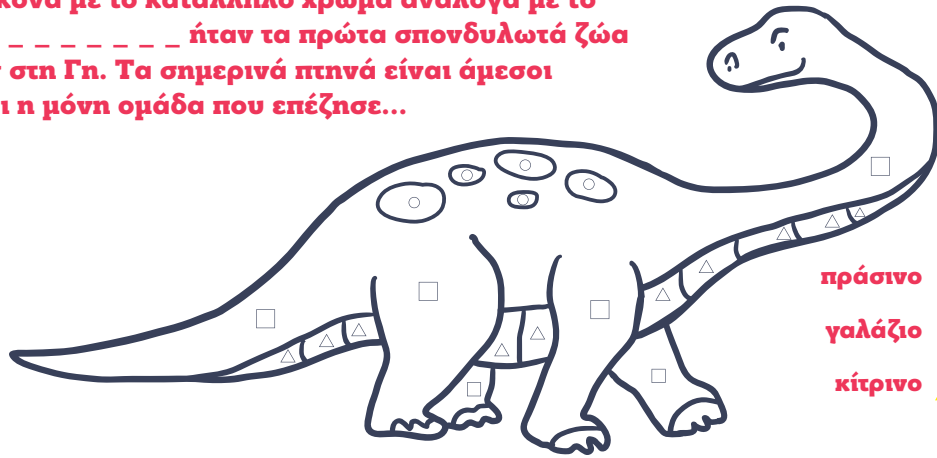
Χρωμάτισε τα σημεία με τις τελείες
και θα εμφανιστεί ένας -----.
Ήταν ένας από τους πρώτους αμφίβιους οργανισμούς.

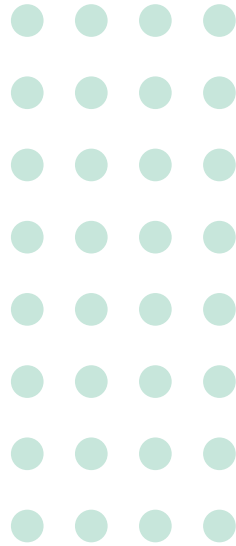
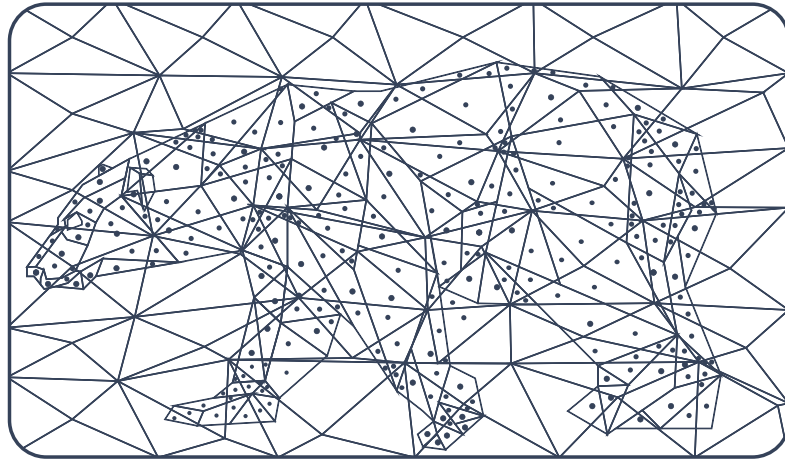

Και εξελίσσεται...

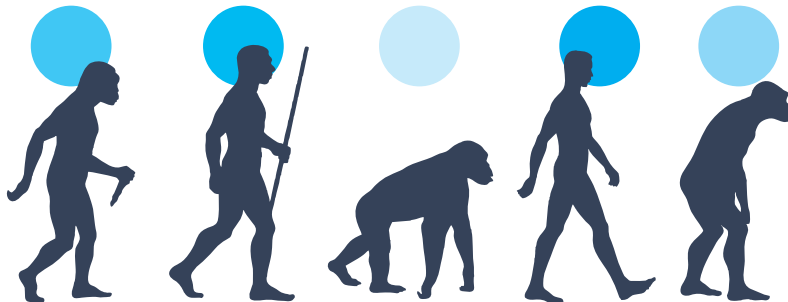
Χρωμάτισε την εικόνα με το κατάλληλο χρώμα ανάλογα με το σχήμα. Οι _____ ήταν τα πρώτα σπονδυλωτά ζώα που κυριάρχησαν στη Γη. Τα σημερινά πτηνά είναι άμεσοι απόγονοί τους και η μόνη ομάδα που επέζησε...

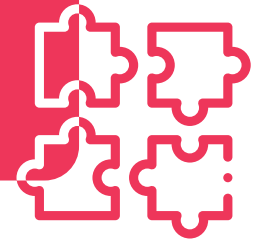
Χρωμάτισε τα σημεία με τις τελείες και θα εμφανιστεί μια _____, ένα από τα πρώτα θηλαστικά.

Βάλε τον κατάλληλο αριθμό από το 1 έως το 5 σε κάθε μπλε κύκλο για να μπου οι πρόγονοι του ανθρώπου στη σωστή σειρά.

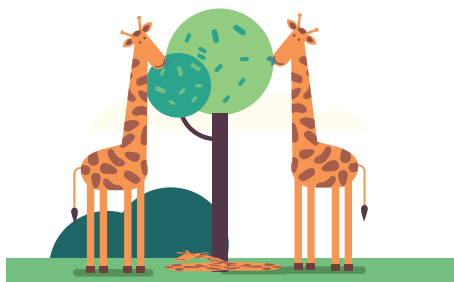
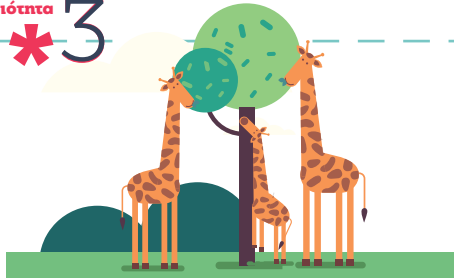

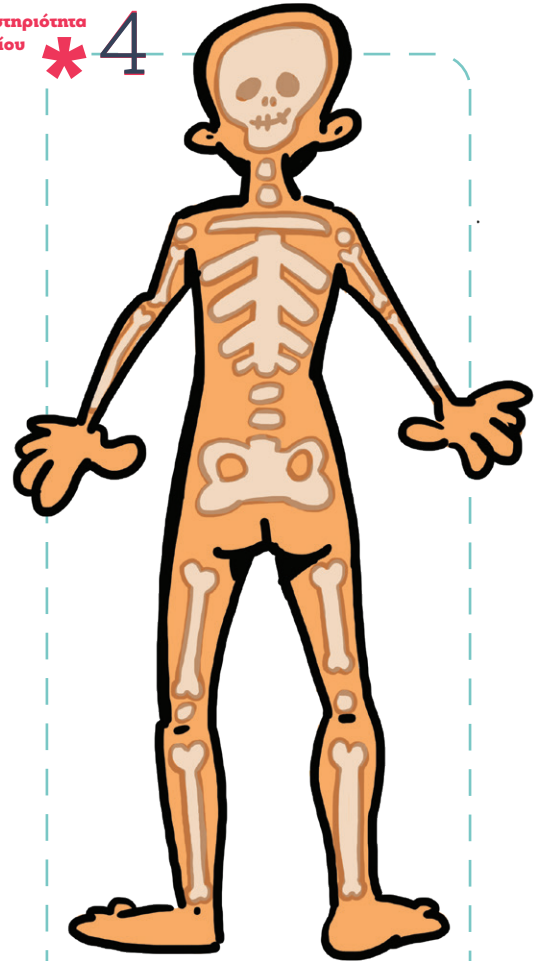
Και κάπου εδώ ξεκινάει...
Η θαυμαστή ιστορία του ανθρώπου από την αρχή!

δραστηριότητα
βιβλίου
#2 * 3

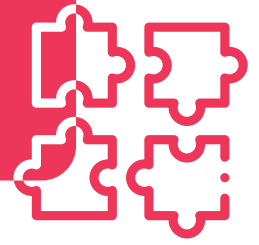
**Αν ήσουν ο Δαρβίνος...
πώς θα εξηγούσες
τι συνέβη στις καμηλοπαρδάλεις;**

δραστηριότητα
βιβλίου
#3 * 4

**Μπορείς να σκεφτείς
5 ακόμα μέρη
του ανθρώπινου σώματος
που μας είναι πλέον
«άχρηστα»;**

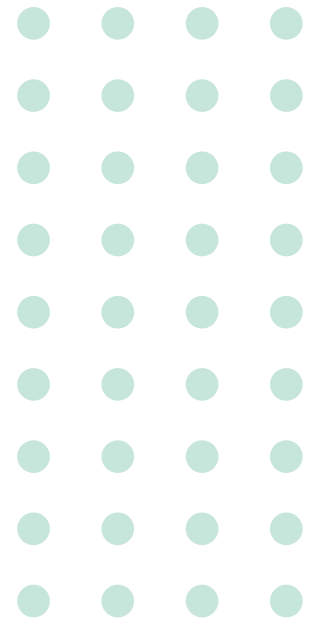

δραστηριότητα
βιβλίου
#4

* 5

Μπορείς να βρεις
στο κρυπτόλεξο
10 λέξεις-βήματα
από την πορεία
που ακολούθησε
ο πιθηκάνθρωπος
πρόγονός μας
για να γίνει
άνθρωπος;

Ο	Φ	Ε	Ρ	Γ	Α	Λ	Ε	Ι	Α	Γ	Β
Λ	Ω	Λ	Β	Μ	Υ	Α	Λ	Ο	Ε	Γ	Κ
Κ	Τ	Β	Ο	Ρ	Θ	Ι	Ο	Σ	Ρ	Λ	Ι
Υ	Ι	Ο	Λ	Γ	Β	Μ	Κ	Δ	Γ	Ω	Μ
Ν	Α	Ν	Τ	Ι	Χ	Ε	Ι	Ρ	Α	Σ	Ι
Η	Β	Σ	Χ	Ε	Δ	Ι	Ο	Λ	Σ	Σ	Ο
Γ	Ε	Ω	Ρ	Γ	Ι	Α	Μ	Δ	Ι	Α	Κ
Ι	Κ	Γ	Μ	Ι	Δ	Φ	Ξ	Σ	Α	Ο	Χ

δραστηριότητα

* 6

Ας γίνουμε πρωτόγονοι...
Παίζοντας παντομίμα!

Γράφουμε σε χαρτόνια φράσεις που θα μπορούσαν να λένε πρωτόγονοι μεταξύ τους (π.χ. «Ένα βουβάλι πιάστηκε στην παγίδα μας» ή «Το κρύο μας διώχνει!»).

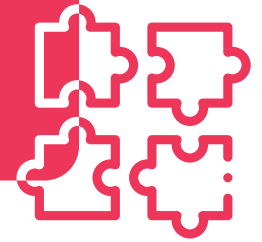
Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια και τους λέμε να σταθούν αντικριστά.

Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας κρατάει ψηλά το χαρτόνι, ώστε να το διαβάσει ο συμπαίκτης του χωρίς ο ίδιος να ξέρει τι γράφει. Και ο δεύτερος προσπαθεί να του μεταφέρει το μήνυμα σαν πρωτόγονος, χωρίς λέξεις, μόνο με κινήσεις και κραυγές.

Επικοινωνία

Οι άνθρωποι τότε επικοινωνούσαν με τις κινήσεις των χεριών και ακατανόητους για εμάς ήχους.

δραστηριότητα * 7 Δημιουργούμε έργα τέχνης όπως οι πρωτόγονοι!

Κόβουμε ένα μεγάλο κομμάτι από καρτί του μέτρου και φτιάχνουμε τη δική μας σπηλιά. Στη συνέχεια σχεδιάζουμε με κάρβουνο, λάσπη και κόβουμε ένα μεγάλο κομμάτι από καρτί του μέτρου και φτιάχνουμε τη δική μας σπηλιά. Στη συνέχεια, γεμίζουμε τις παλάμες μας με λάσπη και αφήνουμε τα δικά μας αποτυπώματα πάνω στο καρτί ή σχεδιάζουμε με διάφορα υλικά π.χ. κάρβουνο, νερό με κόκκινη τέμπερα σε ψεκαστήρι κ.ά.

Μάθε περισσότερα για τα πρώτα ανθρώπινα έργα τέχνης και το σπήλαιο της Αλταμίρα:

- <https://www.worldhistory.org/trans/el/1-11600/>
- Altamira Museum website: information of the cave <https://www.cultura.gob.es/mnaltamira/en/cueva-altamira.htm>
- UNESCO video: "Cave of Altamira and Paleolithic Cave Art of Northern Spain" <https://whc.unesco.org/en/list/310/video>

δραστηριότητα βιβλίου #5 * 8

Οι παρακάτω εικόνες είναι σύμβολα, σα «γράμματα», από τα πρώτα εικονογραφικά αλφάβητα. Στα αλφάβητα αυτά κάθε σύμβολο αντιστοιχούσε σε μια ολόκληρη λέξη. Μπορείς να σκεφτείς τι σημαίνουν;

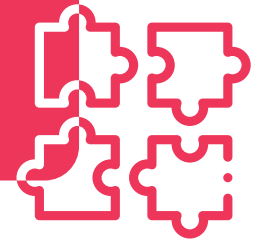
δραστηριότητα βιβλίου #6 * 9

1. Για τους Αρχαίους ήταν ένα «εργαλείο» που μιλούσε.
2. Θεωρείται μια από τις σπουδαιότερες και αρχαιότερες εφευρέσεις.
3. Σιγά-σιγά, η παραγωγή από τη γεωργία και την κτηνοτροφία αυξήθηκε τόσο πολύ, που ένα κομμάτι της οι άνθρωποι δε χρειαζόταν να το καταναλώσουν αμέσως για να καλύψουν τις ανάγκες τους κι έτσι .....
4. Κάποιες φορές η ανταλλαγή προϊόντων ανάμεσα στις φυλές κατέληγε σε πόλεμο και οι ηττημένοι γίνονταν ..... των νικητών.
5. Η μεγαλύτερη εξέγερση δούλων ήταν αυτή του .....
6. Στη δουλοκτητική κοινωνία άρχισαν να υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας, ανάμεσα σε δούλους και σε δουλοκτήτες, σε πλούσιους και σε φτωχούς. Η πρωτόγονη ..... εξαφανίστηκε.

Συμπλήρωσε την παρακάτω ακροστιχίδα για να δεις ποιι έχτισαν τις Πυραμίδες της Αρχαίας Αιγύπτου!

1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
5.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
6.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

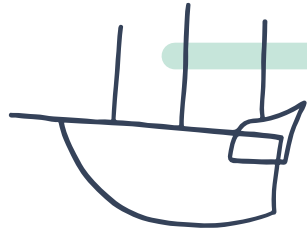

δραστηριότητα
βιβλίου
#7 * 10

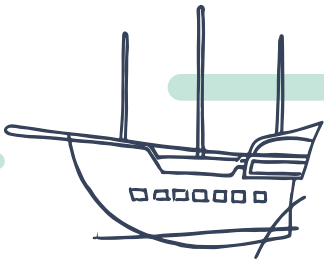
Ακολούθησε τις οδηγίες για να σχεδιάσεις μια καραβέλα

1.

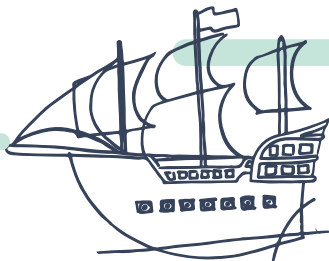
Σχεδίασε το βασικό σχήμα του πλοίου, όπως στην εικόνα. Σχημάτισε την καμπίνα στο πίσω μέρος και σχεδίασε τρεις κάθετες γραμμές για τα κατάρτια.

2.

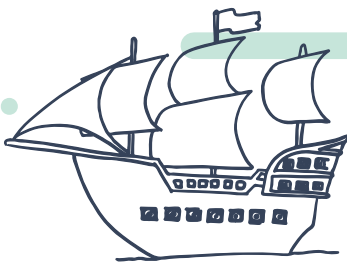
Πρόσθεσε μια ευθεία γραμμή και μια κοίλη γραμμή στο κάτω μέρος. Χάραξε μικρά τετράγωνα για τα παράθυρα. Πρόσθεσε λεπτομέρειες στο κατάστρωμα.

3.

Ζωγράφισε μικρούς κύκλους στα φινιστρίνια. Αν σχεδιάσεις τα πανιά κυρτά, θα φαίνεται σα να τα φυσάει ο άνεμος. Το μεγαλύτερο πανί πηγαίνει στη μέση, τα μικρότερα στην κορυφή και ένα τριγωνικό στο μπροστινό μέρος.

4.

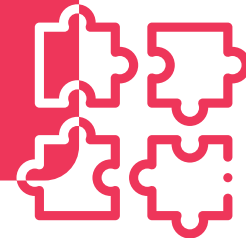

Σβήσε όλες τις αρχικές γραμμές σου, καθαρίζοντας το σχέδιό σου.

Σκέψου ένα πρωτότυπο όνομα και «χάραξέ» το πάνω στο καράβι σου.

Δώσε χρώμα στη ζωγραφιά σου! Μπορείς να πειραματιστείς με διαφορετικές αποχρώσεις του μπλε για τη θάλασσα και να φαίνεται ότι το πλοίο ταξιδεύει σε βαθιά νερά (σκούρο μπλε) ή είναι αραγμένο στα ρηκά (γαλάζιο). Αντίστοιχα, για τον ουρανό χρησιμοποίησε γαλάζιο και κίτρινο του ήλιου αν είναι μέρα και σκούρο μπλε ή μαύρο αν είναι νύχτα.

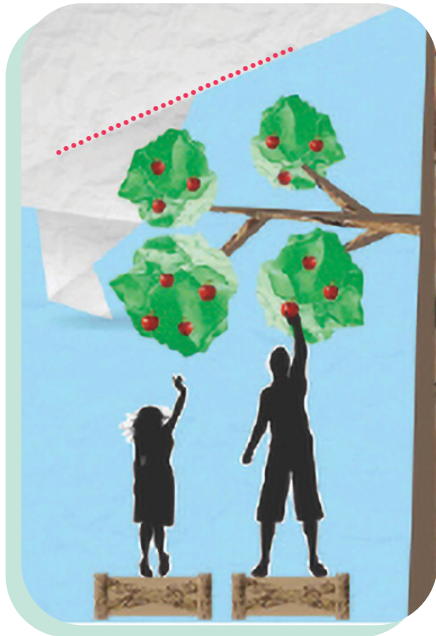

δραστηριότητα βιβλίου #8

11

Πώς καταλαβαίνεις τις λέξεις ΙΣΟΤΙΜΙΑ και ΙΣΟΤΗΤΑ; Αντιστοίχισέ τες σωστά με τις παρακάτω εικόνες.

α) Μπορείς να περιγράψεις την ιδανική μαμά για σένα; Πώς θα ήθελες να ζει η μαμά σου; Να δουλεύει ή όχι και σε τι δουλειά; Ποιες να είναι οι αγαπημένες της ασχολίες; Πού να αφιερώνει το χρόνο της;

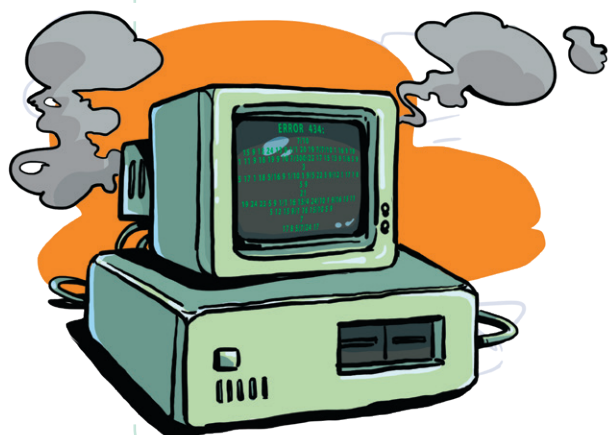
β) Σήμερα οι γυναίκες είναι «ίσες» με τους άντρες; Δικαιολόγησε την απάντησή σου. Αν όχι, τι πιστεύεις ότι φταίει γι' αυτό;

γ) Τι προβλήματα αντιμετωπίζει σήμερα μια νέα κοπέλα ή μια γυναίκα όταν μεγαλώνει; Τι μπορεί να κάνει γι' αυτά;

δραστηριότητα βιβλίου #9

12

Ο τροχός της Ιστορίας έχει εξελικτεί και δουλεύει πια με υπολογιστή... όταν, όμως, καμιά φορά αυτός κολλήσει έρχεται καταστροφή... κι ανθρώπινο χέρι πρέπει να μπει... Ο τροχός μας έβγαλε αυτό το μήνυμα. Μπορείτε να το αποκωδικοποιήσετε;

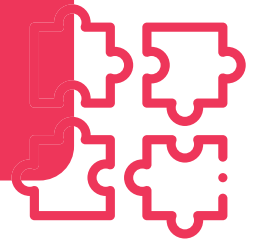

ERROR 434:

7/10-15-9-13-24-13-9-1/1-20-19-7/7/10-1-16-9-19-1-11-9-18-19-9-10-7/5-10-1-19-15-13-19-1-4-5-18/22-17-15-13-9-1/6-5-9.
3-5-17-1-18-5/16-9-1/10-1-9/5-22-5-9/12-1-17-1-8-5-9.
21-19-24-22-5-9-1/1-16-15/4-24/10-1-9/16-15-11-5-12-15-9/1-16-15/10-5-9.
7-17-8-5/7/24-17-1/19-7-18/13-1/1-13-19-9-10-1-19-1-18-19-1-8-5-9!

.....
.....
.....
.....
.....

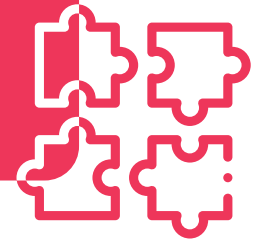
Δραστηριότητα
βιβλίου
#10

* 13

Άνθρωποι, εργαλεία και μηχανές
μπερδεύτηκαν στο χρόνο

Μπορείς να βοηθήσεις τους εργαζόμενους ανθρώπους να επιστρέψουν στη σωστή
εποχή μαζί με τα εργαλεία και τις μηχανές που δημιούργησαν και αξιοποίησαν;

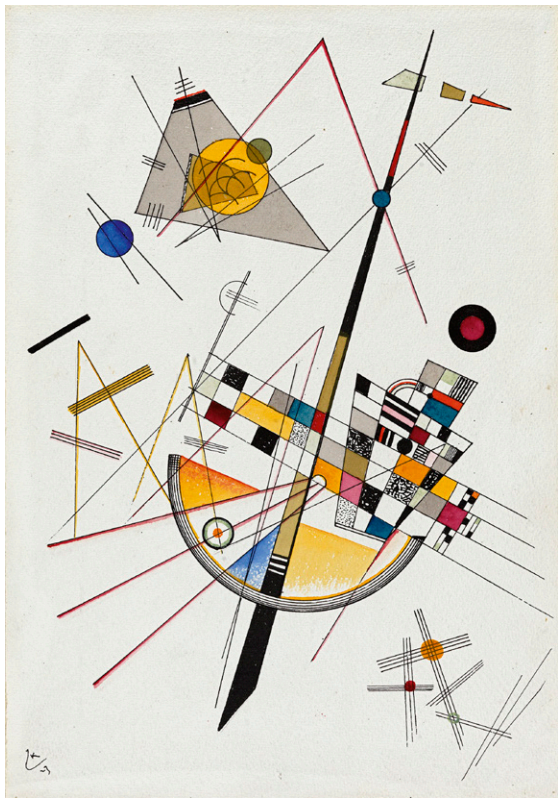

δραστηριότητα

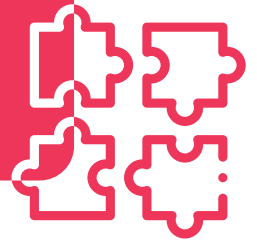
* 14

Επεξεργάσου έργα τέχνης που αποτυπώνουν την πρόοδο και την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών και δημιούργησε το δικό σου έργο!

Επάνω: *Η Ελευθερία οδηγεί το Λαό*, Ευγένιος Ντελακρουά, 1830.
Αριστερά: *Delicate Tension*, Βασίλι Κανάνισκι, 1923.
Κάτω: *Νέος Πλανήτης*, Κωνσταντίν Γιούν, 1921.

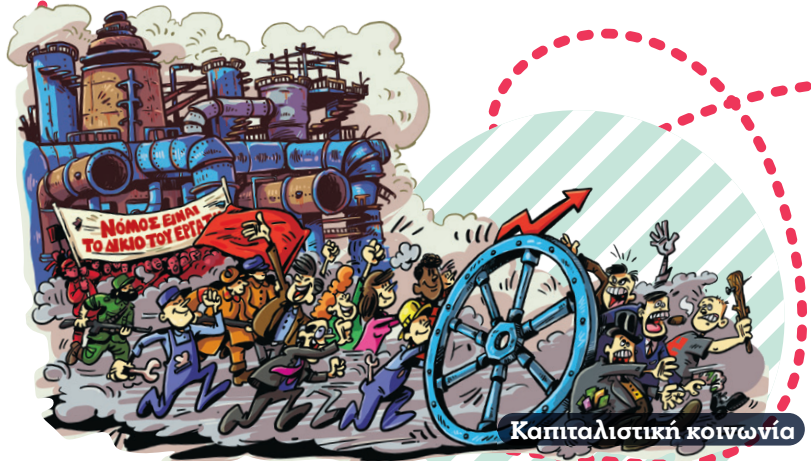

δραστηριότητα

* 15

Σε ποια από τις 3 κοινωνίες
είναι πιο πιθανό...

- 1 Να αντιμετωπιζόταν ο εργαζόμενος ως πράγμα, αντικείμενο;
- 2 Να έγιναν οι μεγάλες γεωγραφικές ανακαλύψεις;
- 3 Ο πληθυσμός της Γης να πολλαπλασιάστηκε ραγδαία (σε 200 χρόνια από 800 εκατομμύρια αυξήθηκε περισσότερο από 6 δισεκατομμύρια)
- 4 Να έγιναν οι πιο σκληροί πόλεμοι;
- 5 Να εφευρέθηκε η γραφή, το αλφάβητο;
- 6 Να εφευρέθηκε ο τροχός;
- 7 Να διπλασιάστηκε η παραγωγή τροφίμων;
- 8 Να σκοτώνονταν πάρα πολλοί εργάτες την ώρα της δουλειάς τους;
- 9 Οι μηχανές να κυριάρχησαν στην παραγωγή, η οποία αυτοματοποιήθηκε;
- 10 Να άκμασαν οι θρησκείες που πιστεύουν σε έναν Θεό;
- 11 Να ιδρύθηκαν μεγάλες αυτοκρατορίες για πρώτη φορά;
- 12 Ο εργαζόμενος συχνά να μη βλέπει αυτό που φτιάχνει, αφού είναι ένα μικρό κομμάτι του τελικού αποτελέσματος;

«Κι όμως, κινείται...»

© ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Κυκλοφορεί
σε όλα τα βιβλιοπωλεία
και στο www.sep.gr